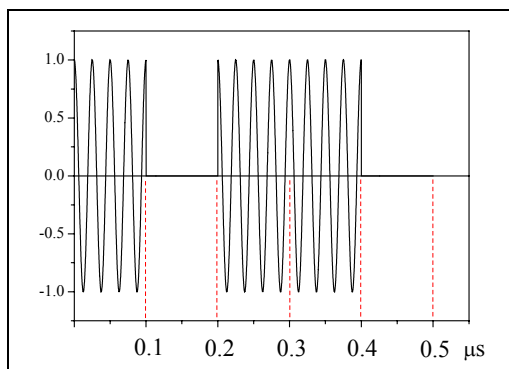

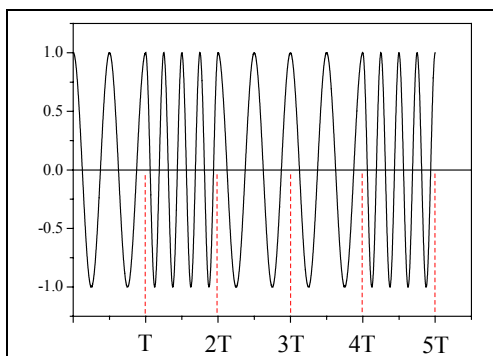
PRIMERI PITANJA ZA IV CIKLUS LABORATORIJSKIH VEŽBI IZPREDMETA OSNOVI TELEKOMUNIKACIJA (TE30T)

Digitalne modulacije

1. Binarni signal ...10110..., čija brzina signaliziranja iznosi 10kb/s, prenosi se jednim od postupaka digitalne modulacije. Na slici je prikazan talasno oblik:

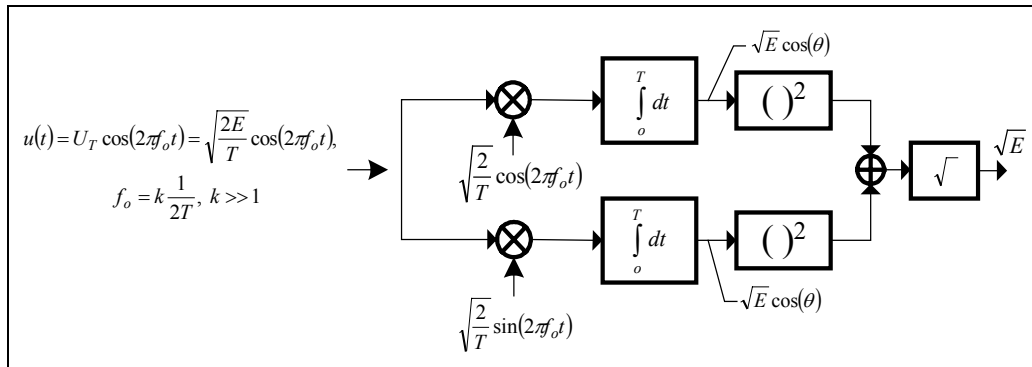

- a) Binarno fazno modulisanog signala.
b) Hibridnog amplitudsko-fazno modulisanog signala.
c) Binarno amplitudski modulisanog signala.
d) Binarno frekvencijski modulisanog signala.
e) Nema tačnih odgovora.
f) Ne znam tačan odgovor.
2. Binarni signal ...1-111-1..., čija brzina signaliziranja iznosi $1/T$, prenosi se postupkom BFSK. Učestanosti nosilaca su:

- a) $-2/T$ i $2/T$.
- b) $1/T$ i $2/T$.
- c) Jednake su i iznose $3/T$.
- d) $2/T$ i $4/T$.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

3. Prijemnik čija je blok šema prikazana na slici je:

- a) Prijemnik sa optimalnim filtrima, pomoću koga je moguće detektovati prisustvo signala nepoznate faze.
- b) Prijemnik za MPSK signale.
- c) Prijemnik za BFSK signale.
- d) Optimalni kvadraturni prijemnik sa korelatorima, pomoću koga je moguće detektovati prisustvo signala nepoznate faze.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

4. Signal na izlazu iz BFSK predajnika dat je izrazima:

$$u_1(t) = U_o \cos(\omega_1 t), \text{ za binarni simbol "1"}$$

$$u_2(t) = U_o \cos(\omega_2 t), \text{ za binarni simbol "0"}$$

gde je $f_1, f_2 \gg 1/T$, $U_o = \sqrt{2E/T}$.

Minimalna vrednost koeficijenta kroskorelacije ovih signala iznosi:

- a) $\rho = -0.22$.
- b) $\rho = 0.22$.
- c) $\rho = 0$.
- d) $\rho = -1$.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

5. Signal na izlazu iz BFSK predajnika dat je izrazima:

$$u_1(t) = U_o \cos(\omega_1 t), \text{ za binarni simbol "1"}$$

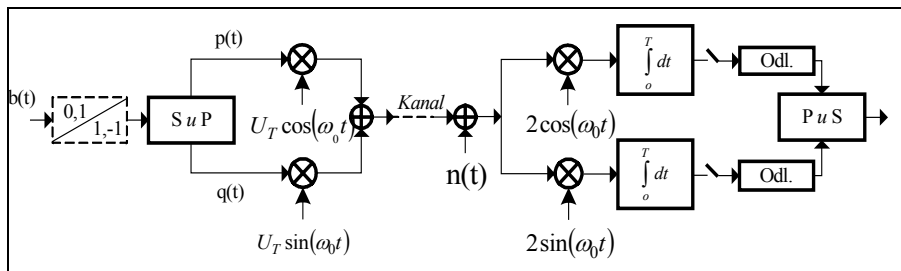
$$u_2(t) = U_o \cos(\omega_2 t), \text{ za binarni simbol "0"}$$

gde je $f_1, f_2 \gg 1/T$, $U_o = \sqrt{2E/T}$.

Ako rastojanje nosilaca ovih signala iznosi $(f_2 - f_1) = \frac{1}{2T}$, dobijeni signal je

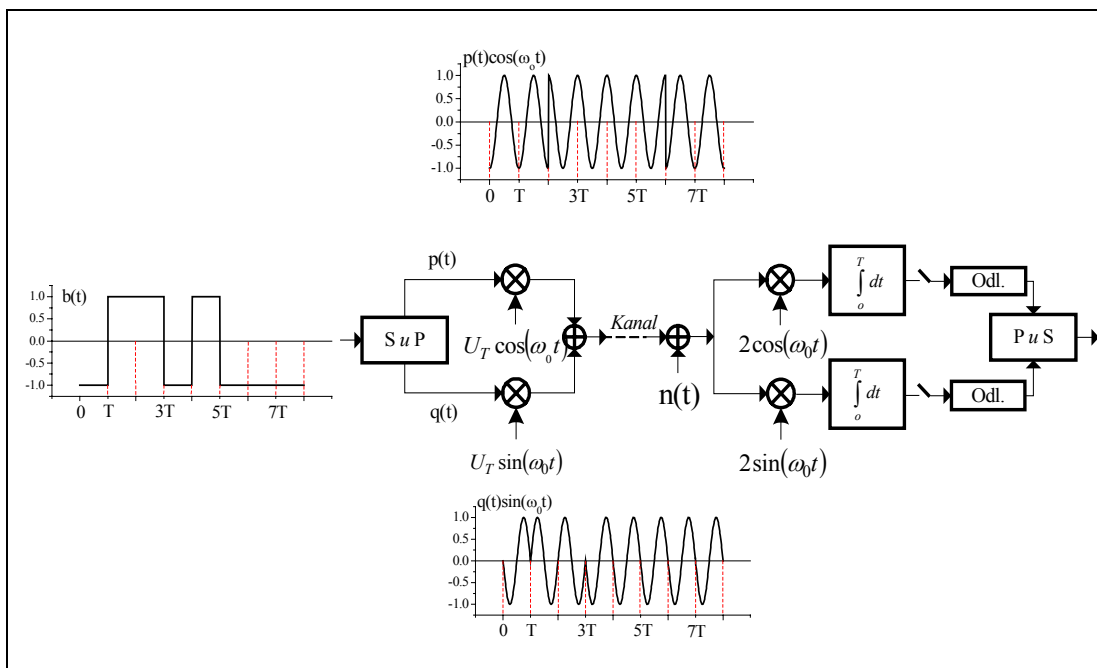
- a) MFSK.
- b) C-BPSK.
- c) NC-BFSK.
- d) MSK.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

6. Binarni signal, čiji protok iznosi 64kb/s prenosi se kroz sistem prikazan na slici. Spektralna efikasnost je:

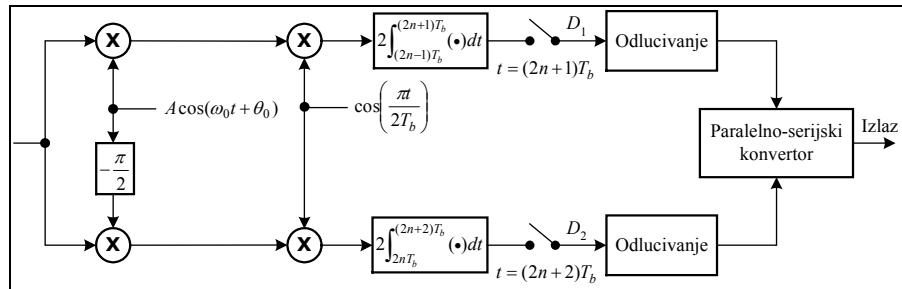
- a) 32b/s/Hz.
- b) 0.5b/s/Hz.
- c) 2b/s/Hz.
- d) 1b/s/Hz.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

7. Na slici je dat šema QPSK sistema. Talasni oblici na slici su:

- a) Faze signala nisu dobro prikazane.
- b) Nije tačno prikazan signal $q(t)\sin\omega_0t$.
- c) Nije tačno prikazan signal $p(t)\cos\omega_0t$.
- d) Tačno su prikazani.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

8. Na slici je prikazana blok šema prijemnika za:

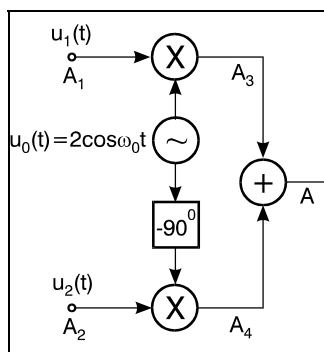

- a) QPSK.
- b) BFSK.
- c) NC-BFSK.
- d) MSK, s tim što nosilac koji se dovodi u drugi množač u kvadraturnoj grani treba da ima unet fazni pomeraj od $\pi/2$.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

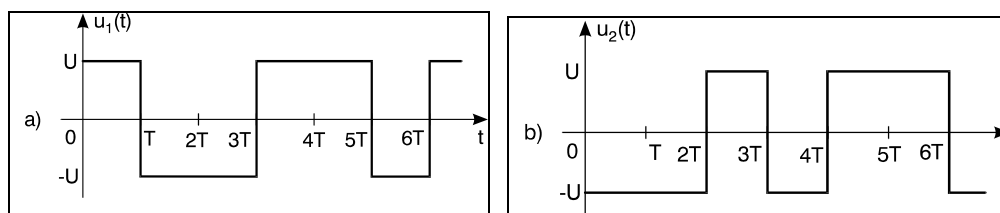
9. Binarni signal potrebno je preneti kroz telefonski kanal, čije granične učestanosti propusnog opsega iznose $f_d=600\text{Hz}$ i $f_g=3000\text{Hz}$, postupkom 8PSK sa faktorom zaobljenja $\xi=0.5$. Maksimalna vrednost ekvivalentnog binarnog protoka je:

- a) 4.8kb/s.
- b) 3.6kb/s.
- c) 3kb/s.
- d) 2.4kb/s.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

10. U posmatranom MPSK sistemu, bez ISI, 2^n PSK simbola prenose se kroz kanal širine 120kHz. Minimalni zahtevani binarni protok iznosi 900kb/s. Primenjena je:
- Ne može se koristiti MPSK modulacija.
  - 512PSK.
  - 128PSK.
  - 256PSK.
  - Nema tačnih odgovora.
  - Ne znam tačan odgovor.
11. Na Sl.1 prikazana je blok šema predajnika za prenos binarnih signala $u_1(t)$ i $u_2(t)$. Svi sklopovi su idealni. Vremenski oblici signala $u_1(t)$ i $u_2(t)$ prikazani su na Sl.2, gde je T signalizacioni interval. Signal na izlazu iz predajnika je:

Sl.1 - Blok šema predajnika.

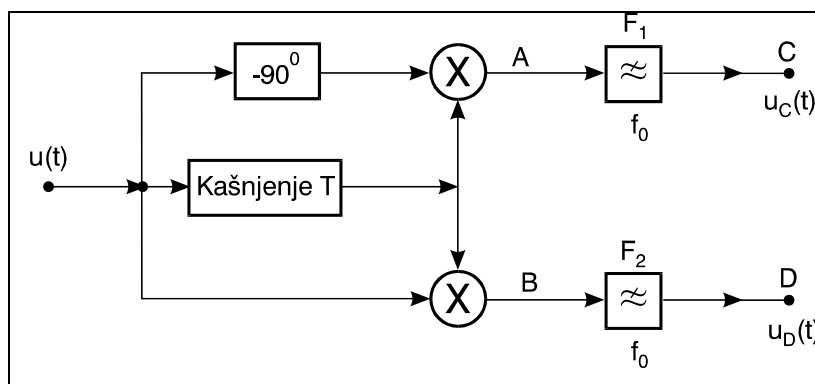

Sl.2 - Vremenski oblici signala; a) $u_1(t)$ i b) $u_2(t)$.

- 4FSK.
- BPSK.
- DBPSK.
- 4PSK.
- Nema tačnih odgovora.
- Ne znam tačan odgovor.

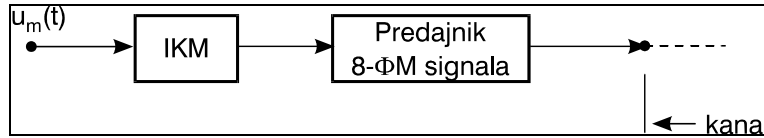
12. Binarnim polarnim signalom $u_m(t)$ frekvencijski se moduliše nosilac učestanosti f_0 . Pri tome, binarnoj cifri 1 odgovara pravougaoni impuls amplitude U i trajanja T , a binarnoj cifri 0 odgovara pravougaoni impuls amplitude $-U$ istog trajanja. Devijacija učestanosti iznosi $\Delta f_0 = 1/(4T)$, pri čemu je učestanost nosioca jednaka $f_0 = (k-1/4)/T$, gde je k ceo broj i $k \gg 1$. Ako je $u_m(t)$ IKM signal obrazovan od signala iz $N=128$ telefonskih kanala u multipleksu sa vremenskom raspodelom, pri čemu se kodiranje signala u svakom kanalu obavlja sa 8 bita, učestanost nosioca f_0 biće najbliža vrednosti 70MHz, kada je:
- $k=7$.
  - $k=10$.
  - $k=5$.
  - $k=9$.
  - Nema tačnih odgovora.
  - Ne znam tačan odgovor.

13. Na Sl.1 prikazana je blok šema prijemnika za jednu vrstu digitalnih fazno modulisanih signala. Na ulaz u prijemnik dolazi fazno modulisani signal $u(t) = U_0 \cos[\omega_0 t + \phi(t)]$. U svakom signalizacionom intervalu trajanja T , trenutna devijacija faze $\phi(t)$ je konstantna. Na kraju svakog signalizacionog intervala $\phi(t)$ se menja, pri čemu ova promena može da ima jednu od sledeće četiri vrednosti: $\pi/4$, $-\pi/4$, $3\pi/4$ i $-3\pi/4$. Učestanost nosioca je $f_0 = k/T$, gde je k ceo broj i $k \gg 1$. Broj različitih vrednosti trenutne devijacije faze modulisanog signala je:

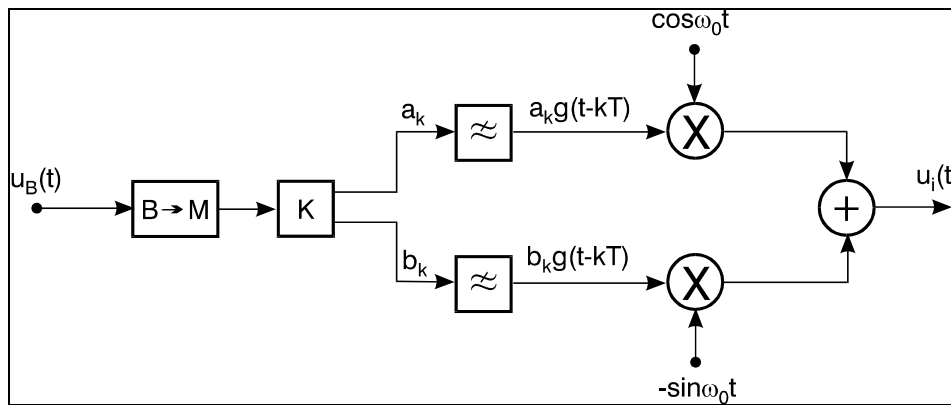

- 2.
- Zavisi od vrednosti protoka.
- 4.
- 8.
- Nema tačnih odgovora.
- Ne znam tačan odgovor.

14. Na slici je prikazana blok šema predajnog dela sistema za prenos signala $u_m(t)$ kroz kanal čija je širina propusnog opsega $B=3100\text{Hz}$. Odabiranje signala u IKM modulatoru obavlja se sa učestanošću $f_0=2f_m$, gde je f_m maksimalna učestanost u spektru signala $u_m(t)$. Broj kvantizacionih nivoa je $q=2^7$. Ovim sistemom potrebno je preneti govornu poruku koja je snimljena na magnetofonskoj traci pri brzini kretanja trake od $v=9\text{cm/s}$. Trajanje snimljene poruke je $\tau=10\text{min}$. Maksimalna učestanost u spektru signala govora je $f_g=3400\text{Hz}$. Poruku je moguće preneti ako brzina kretanja trake iznosi:

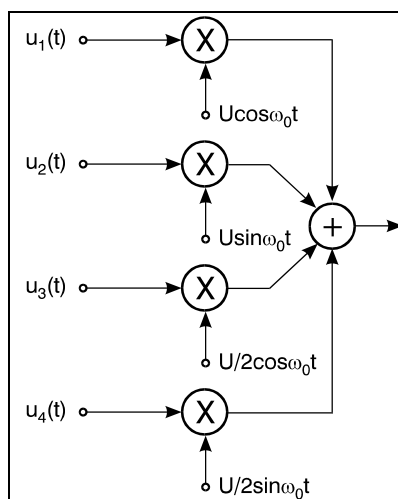
- a) 1.2cm/s .
 b) Manje od 1cm/s .
 c) Više od 0.5cm/s .
 d) manje od 0.5cm/s .
 e) Nema tačnih odgovora.
 f) Ne znam tačan odgovor.
15. Na ulaz u predajnik prikazan na slici dovodi se binarni signal $u_B(t)$ čiji je binarni protok $V_B=7.2\text{kb/s}$. U sklopu $B \rightarrow M$ vrši se pretvaranje binarnih signala u M -arne pri čemu je $M=2^3$. Na dva izlaza kodera K dobijaju se dva impulsa vrlo kratkog trajanja, amplitude a_k odnosno b_k , za svaki od M različitih signala sa ulaza u koder. Način kodiranja M -arnog signala prikazan je u tabeli. Opseg potreban za prenos signala $u_i(t)$ je:

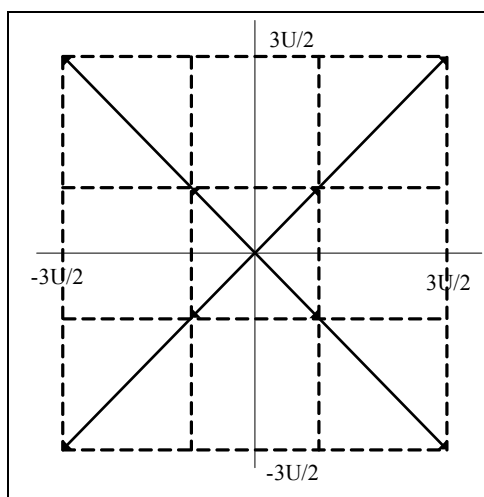
M	0	1	2	3	4	5	6	7
a_k	1	0	-1	0	1	-1	-1	1
b_k	0	1	0	-1	1	1	-1	-1

- a) 14.4kHz .
 b) 2.4kHz .
 c) 4.8kHz .
 d) 7.2kHz .
 e) Nema tačnih odgovora.
 f) Ne znam tačan odgovor.

16. Na Sl.1 je prikazana blok šema predajnika za prenos digitalnih signala. Na ulaz u predajnik dolaze četiri nezavisna binarna signala. Svaki od ovih signala u intervalu vremena $kT < t \leq (k+1)T$, $k = \dots -1, 0, 1, 2, \dots$, može imati vrednost $+1$ ili -1 . Digitalni protok na izlazu iz predajnika je 100 ksim/s . Mogući fazorski dijagram signala na izlazu iz predajnika prikazan je na Sl.2. Ovaj dijagram je:

Sl.1 Blok šema predajnika.

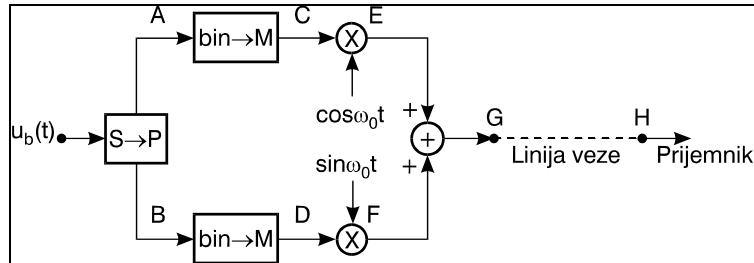

Sl.2 Fazorski dijagram signala.

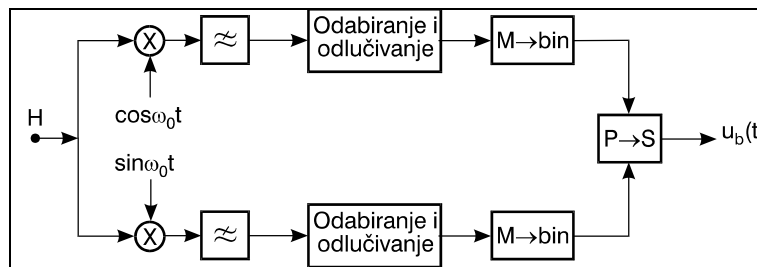
- Broj fazora treba da bude 4 a ne 16.
- Amplitude fazora nisu tačne.
- Delimično je tačan.
- Tačno je prikazan.
- Nema tačnih odgovora.
- Ne znam tačan odgovor.

17. Na Sl.1 prikazana je blok šema predajnika za jedan postupak digitalne modulacije. Binarni signal $u_b(t)$ u jednom signalizacionom intervalu T_b ima vrednosti $\pm U$. U sklopu $S \rightarrow P$ obavlja se serijsko-paralelna konverzija, dok se u sklopu $\text{bin} \rightarrow M$ vrši konverzija binarnog u M -arni signal, pri čemu je $M=4$. Signal na izlazu iz ovog konvertora ima oblik pravougaonog impulsa sa mogućim vrednostima amplituda $\pm U$ i $\pm 3U$. Učestanost nosioca je $f_0 \gg 1/T_b$. Blok šema mogućeg prijemnika prikazana je na Sl.2. Verovatnoća greške na izlazu iz prijemnika je:

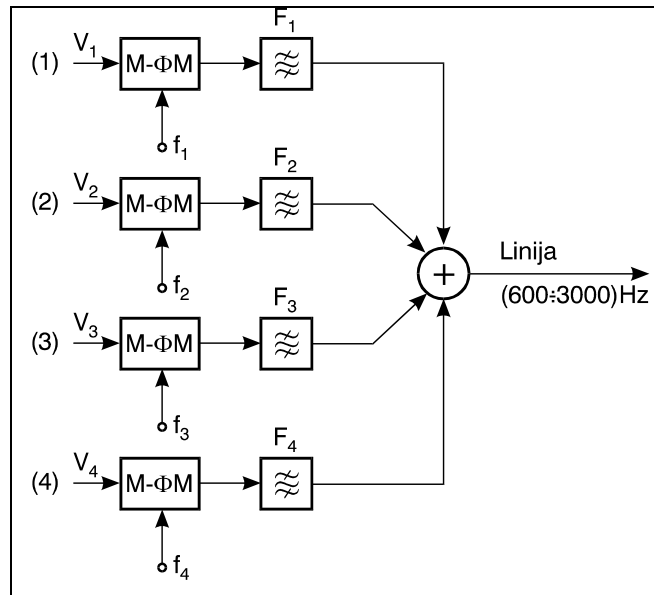
Sl.1 Blok šema predajnika.

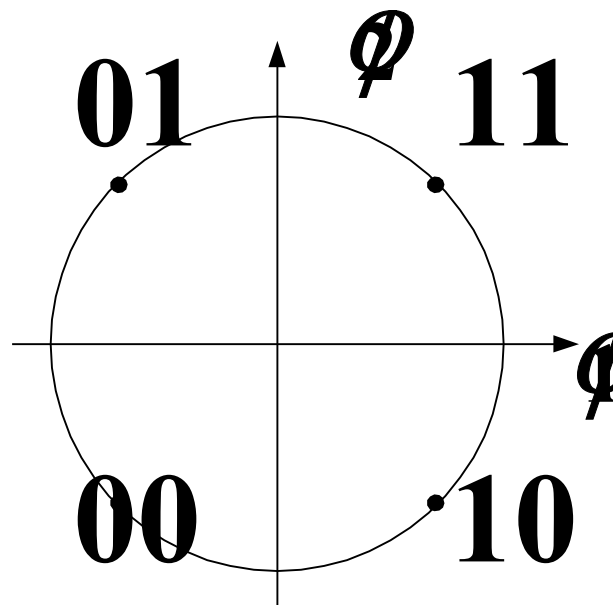
Sl.2 Blok šema prijemnika.

- Verovatnoća greške će biti manja od 10^{-4} .
- Verovatnoća greške će biti manja od 10^{-6} .
- Verovatnoća greške će imati minimalnu vrednost.
- Verovatnoća greške će imati maksimalnu vrednost.
- Nema tačnih odgovora.
- Ne znam tačan odgovor.

18. Na slici je prikazana blok šema predajnika za prenos binarnih signala sa FDM+MPSK. Binarni protok svakog od signala je $V_b=1.2\text{kb/s}$. Uobličavanje spektra signala na izlazu iz svakog MPSK modulatora vrši se filtrom sa kosinusoidalnim zaobljenjem i faktorom zaobljenja $\xi=0,5$. Linija dozvoljava prenos bez izobličenja u opsegu od 600Hz do 3000Hz. Broj različitih faza u svakom od signala je:

- a) 16.
 b) 2.
 c) 8.
 d) 4.
 e) Nema tačnih odgovora.
 f) Ne znam tačan odgovor.
19. Na slici je prikazana konstelacija QPSK modulacije. Ako se prenosi sekvenca 1101001110 faza signala na liniji veze biće određena nizom:

- a) $\pi/2, 3\pi/2, 5\pi/2, \pi/2, 7\pi/2$.
- b) $7\pi/4, \pi/4, 5\pi/4, 5\pi/4, 7\pi/4$.
- c) $3\pi/2, \pi/2, 0, 3\pi/2, \pi$.
- d) $\pi/4, 3\pi/4, 5\pi/4, \pi/4, 7\pi/4$.
- e) Nema tačnih odgovora.
- f) Ne znam tačan odgovor.

20. Sa povećanjem reda QAM modulacije, pri konstantnom protoku simbola na liniji veze:
- a) Smanjuje se ekvivalentan binarni protok.
  - b) Ekvivalentan binarni protok se ne menja.
  - c) Povećava se ekvivalentan binarni protok.
  - d) Binarni protok i protok na liniji veze su međusobno nezavisni.
  - e) Nema tačnih odgovora.
  - f) Ne znam tačan odgovor.

Napomena: Pri pripremi testa koristiti zbirku zadataka iz telekomunikacija, tj. pogledati zadatke iz poglavlja 11.1. u zbirci.

Ovde su dati primeri težih pitanja, kao i nekih neuobičajenih, a u testu će biti zastupljena i pitanja u kojima se traži poznavanje izraza za verovatnoću greške, izgled blok šema sistema, širinu spektra i spektralnu efikasnost pojedinih tipova modulacija.

Osim toga postoje i pitanja koja se bave poređenjem sistema po spektralnoj efikasnosti, širini spektra, verovatnoći greške za istu srednju snagu, tj. bitsku energiju, na ulazu u prijemnik, kompleksnosti. Obratiti takođe pažnju koji se tipovi modulacija mogu primati koherentno a koji nekoherentno.

Za one koji žele da dobiju ovaj tekst na kopiranje mogu doći u subotu 03.05.2003. oko 15 časova u sobu 109.

I u ovom testu će vreme trajanja testa biti 25 minuta.